

ZAKLJUČCI
Druge radne konferencije *Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj*
pod nazivom
Održivi razvoj gradova,
održanoj u Zagrebu od 27. do 29. travnja 2009. godine

Svjesni izazova koje sigurnost opskrbe energijom i klimatske promjene stavljaju pred nas te energetske politike Europske unije i Republike Hrvatske vezane uz klimatske promjene, s pripadajućim direktivama; te zahtjeva Strategije održivog razvoja Republike Hrvatske i programa energetske učinkovitosti Republike Hrvatske;

potvrđuje se aktualnost i značaj poruke konferencije:

"Razvoj ne želimo zaustaviti ali onečišćenje možemo"

te se donose slijedeći zaključci:

Pozdravlja se usvajanje Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, kao krovnog strateškog dokumenta, koja na temelju principa održivosti ocjenjuje ekonomsko, društveno i okolišno stanje, identificira glavne probleme, određuje prioritete i smjerove rješavanja problema te predlaže osnovne načine djelovanja. Sa strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske bit će usklađeni svi budući razvojni dokumenti kako nacionalni tako lokalni i regionalni.

Prepoznaje se realna potreba za usvajanjem energetske strategije kako na nacionalnoj razini, tako i na razini gradova i županija, nastavno na paket mjera koji je Europska unija (EU) usvojila u području klimatskih promjena uz odgovarajuće direktive. Prepoznaje se uloga, pravo i odgovornost gradova i županija za provedbu nacionalnih i međunarodnih strategija i sporazuma vezanih uz ublažavanje klimatskih promjena i održivi razvoj. U gradovima i županijama potrebno je kontinuirano razvijati učinkovite organizacijske strukture za provedbu programa te planirati i energično provoditi odgovarajuće specifične mjere u cilju zaštite okoliša i osiguranja kvalitetnih uvjeta za život budućih generacija

Preporuča se gradovima da se, primjerom Zagreba, Rijeke i Ivanić Grada, priključe inicijativama Europske unije za ublažavanje klimatskih promjena putem prihvaćanja Europskog sporazuma gradonačelnika (***Covenant of Mayors***) i postanu članovi udruženja *Energy cites* koji temelje svoje aktivnosti na bezuvjetnom opredjeljenju gradova i regija u provedbi programa smanjenja emisije CO₂ za najmanje 20% do 2020., i koji će olakšati razmjenu iskustava između europskih gradova ka ostvarenju ciljeva, kao i pristup europskim fondovima.

Gradovi i županije prepoznaju obveze provedbe energetske politike koje proizlaze iz Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji i drugih zakonskih dokumenata;

Metodologija Sustavnog gospodarenja energijom **prihvaća se** kao odgovarajuća platforma za provedbu nacionalnih zakonskih obveza kao i obveza koje proizlaze iz europskih direktiva iz relevantnog područja a koje usmjeravaju ka održivom razvoju gradova;

Naglašava se potreba za motiviranjem i edukacijom svih djelatnika u javnoj, regionalnoj i lokalnoj upravi i samoupravi i poticanje koncepta tzv. *Zelenog ureda*, odnosno kako da se u samom uredskom poslovanju uvedu prakse koje značajno smanjuju potrošnju energije i utjecaj na okoliš: od uštede energije, pa do mjera smanjenja korištenja papira i svih ostalih materijala, smanjivanja otpada te recikliranja istog. Posebnu pažnju u poslovanju treba obratiti na definiranje kriterija u procesu javne nabave tako da se u obzir uzmu i energetska učinkovitost i najmanji negativni učinak na okoliš u životnom ciklusu nabavljenih roba, radova i usluga.

Pozdravlja se donošenje zakonske regulative o certificiranju javnih zgrada kao dobrog alata za javnu promociju racionalnog korištenja i primjene mjera energetske efikasnosti. Osnovni cilj jest promicati dobro i kvalitetno projektiranje i građenje kojima se ostvaruju optimalna sigurnosna, zdravstveno-ekološka i energetska svojstva građevina.

Pozdravljaju se aktivnosti Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) u sektoru financiranja projekata energetske učinkovitosti i zaštite okoliša koje u znatnoj mjeri pomažu realizaciji mjera energetske učinkovitosti kao i aktivno uključanje Fonda u financiranje nacionalnog projekta *Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama* koji u suradnji već više od tri godine uspješno provode Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP), uz financijsku potporu FZOEU-a i Globalnog fonda za okoliš (GEF).

Gradovi i županije prepoznaju potrebu da svoju *razvojnu politiku usklade s* energetske politikom i politikom zaštite okoliša na nacionalnom nivou kako bi se racionalno koristila energija, sačuvao i unaprijedio okoliš, smanjile emisije stakleničkih plinova, omogućio gospodarski i industrijski razvoj, turizam, rast standarda građana te osigurala održivost gradova.

Prepoznaje se značajna uloga Projekta - *Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj* kojeg provode UNDP i MINGORP uz financijsku potporu FZOEU-a i GEF-a, posebice u provedbi projekta *Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama Republike Hrvatske* (SGE projekt). Tijekom prve godine provedbe projekta SVI hrvatski gradovi i županije potpisali su Energetsku povelju kojom su iskazali političku volju za ulaganjem napora usmjerenih postizanju bolje energetske budućnosti i održivog razvoja. Istovremeno, prepoznaje se potreba za daljnjom intenzivnom podrškom gradovima i županijama Republike Hrvatske na provedbi SGE projekta.

Prepoznaje se vodeća uloga Republike Hrvatske u regiji u području energetike, s posebnim naglaskom na prijenos znanja i pozitivnih iskustava stečenih kroz provedbu projekta *Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj*.

Prepoznaje se važnost uloga regionalnih i lokalnih energetske i razvojnih agencija u provedbi budućih programa energetske čimbenika te njihova aktivnost u provedbi energetske zakonodavstva posebno u stručnoj potpori jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Energetske agencije su ključna stručna potpora koja će omogućiti povratnu informaciju nacionalnom nivou o stvarnim učincima energetske politike na regionalnom i lokalnom nivou te pomoći lokalnom nivou u iskazivanju potreba i poteškoća u provedbi odredbi energetske politike u svojim sredinama.

Prepoznaje se također važnost uloga energetske agencija u odnosu sa sektorom građanstva jer će one biti jedna od instanci gdje će građani dobivati besplatne i adekvatne informacije o energetici, energetske efikasnosti, upotrebi ekološko prihvatljivih i obnovljivih izvora energije u kućanstvima, malom i srednjem poduzetništvu. Energetske agencije će aktivno provoditi i promovirati potrebu racionalnog korištenja energije i primjenu mjera energetske efikasnosti u suradnji s gradskim i županijskim Uredima za gospodarenje energijom i Info centrima energetske efikasnosti.

Upozorava se na realni problem globalnih klimatskih promjena te potiče na iskorištavanje postojećih i daljnje istraživanje novih mogućnosti za rješavanje ovog globalnog problema. Prepoznaje se da postoji i znanje i ekspertiza za realizaciju energetske strategija koje u mnogo većoj mjeri uzimaju u obzir *retrofitting* i poboljšanje kvalitete urbanih sredina.

Ukazuje se na nužnost sinergije integriranog i multidisciplinarnog pristupa u procesu ostvarenja održivih koncepata urbanističkog planiranja. Cjelovitost održivosti uključuje odgovarajuće modele investiranja, projektiranja, održavanja i uporabe ne samo pojedinačnih zgrada, već i cijelih gradskih četvrti, naselja, grada i šire regije.

Preporuča se jedinicama lokalne i regionalne samouprave da se prilikom investiranja u građevine vode principima integriranog i multidisciplinarnog pristupa kako bi osigurali minimalne troškove održavanja i pozitivan utjecaj na okoliš tijekom životnog vijeka zgrade i energetske sustava.

Preporuča se hrvatskim gradovima i županijama da slijede primjere dobre prakse usmjerene na postizanje ciljeva Kyotskog protokola i smanjenje emisija CO₂ različitih europskih gradova kao što su Rim i London.

Potiču se gradovi i županije da se pobliže upoznaju s mogućnostima korištenja različitih modela financiranja projekata za povećanje energetske efikasnosti te zaštite okoliša. Posebice se ističe uloga Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u financiranju projekata energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Također se preporučuje primjena ESCO modela financiranja projekata energetske učinkovitosti te potiče na intenzivnije korištenje sredstava EU-a, za financiranje energetske projekata (IEE i IPA).

Prepoznaje se stalna potreba za podizanjem svijesti i educiranjem građana o energetske efikasnosti i obnovljivim izvorima energije kao jedan od preduvjeta održivog razvoja a kroz poticanje promjene ponašanja građana. Također se prepoznaje potreba planskog iniciranja, poticanja i stvaranja odgovarajuće zakonodavnog i tržišnog okruženje za široku primjenu mjera energetske učinkovitosti.

U istom kontekstu posebno **se pozdravlja** osnivanje EE info centara u gradovima i županjskim centrima kao točaka izravnog informiranja i educiranja građana.

Smatra se da je za uspješno informiranje i educiranje građana nužna sinergija medijske komunikacije i izravne interakcije s građanima kroz info-centre, besplatnu telefonsku info-liniju te radionice i prezentacije u kojima će naglasak biti na primjerima iz prakse koji će tematski i sadržajno biti prilagođeni interesima lokalne zajednice.

Prepoznaje se bitna uloga medija, obrazovnih i znanstvenih institucija te tijela jedinica regionalne i lokalne samouprave i udruga civilnog društva, u kontinuiranom informiranju i motiviranju građana, kako bi uz povećanu pozornost i svjesnost te odgovarajuće razumijevanje građani bili spremni pravovremeno poduzeti mjere energetske efikasnosti u svom domu. Uloga medija je bitna i u stvaranju pozitivnog ozračja i kulture dijaloga različitih dionika kako bi se pokrenuli i ostvarili brojni kvalitetni projekti i u tom smislu promovirala važnost angažiranosti stručnjaka različitih stručnih profila, podudarnih u potrebi osmišljavanja, razvijanja i implementacije projekata od važnosti za razvoj lokalnih sredina i nacionalne zajednice u cjelini.

Pozdravlja se inicijativa Grada Rijeke i Udruge gradova u Republici Hrvatskoj za preuzimanjem uloge domaćina i organizatora Treće radne konferencije Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama koja će se održati u proljeće 2010. godine. Istovremeno, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj će preuzeti koordinacijsku ulogu u organizaciji budućih konferencija.